

Organizační opatření a základní materiálně technické požadavky při zdolávání havárií s plovoucími látkami ohrožujícími jakost vody

- Doporučení -

Doporučení byla schválena na 13. zasedání Mezinárodní komise pro ochranu Labe ve dnech 24. 10. - 25. 10. 2000 v Berlíně.

1. Úvod

Využití technických přístrojů ke zdolávání havarijního znečištění látkami ohrožujícími jakost vody se v současné době omezuje na plovoucí látky (především ropné látky) a je značně závislé na okolních podmínkách (např. povodňová situace, ledové poměry, síla větru atd.).

Na volně tekoucích úsecích toků je v závislosti na rychlosti proudění nezbytný systém opatření, umožňujících z toku odčerpat co největší množství uniklé látky. Úplné zachycení plovoucích látek se podaří ale jen zřídkakdy.

Možnosti zdolávání havárií v těch částech toků, v kterých se projevuje vliv moře, jsou výraznou měrou ovlivňovány přílivem a odlivem, povětrnostní situací (silou větru) a režimem proudění.

2. Výběr zásahových míst ke zdolávání havarijního znečištění

Za účelem cíleného využití technických přístrojů ke zdolávání ropných havárií je nutno předem vymezit lokality ke zdolávání havárií, jejichž výběr se provádí s ohledem na zvlášť ochranný cenné a citlivé způsoby využití vod nebo pobřežních zón.

Lokality ke zdolávání havárií by měly splňovat následující podmínky:

- dobrá dosažitelnost těchto lokalit, také s ohledem na reakční dobu (od vyhlášení poplachu po dojezd na místo zásahu), včetně zpevnění příjezdových komunikací až do příbřežního pásma
- dostatečný prostor pro rozmístění zásahových jednotek, skladování a přípravu prostředků a přístrojové techniky
- možnost přístupu na břeh toku
- situace v místě zachytu (např. zpevnění břehu, výhony, šířka a hloubka toku, rychlost proudění atd.), dočasné uskladnění zachycených látek ohrožujících jakost vody, odvoz po silničních komunikacích, za určitých okolností i za využití těžké techniky
- hodnocení a souhlas s výběrem lokalit ke zdolávání havárií ze strany zodpovědných úřadů na základě znalosti místních podmínek

3. Zásahová technika

Jako minimální základní vybavení jsou vedle transportní techniky a plavidel zapotřebí:

- norné stěny s minimální délkou odpovídající trojnásobku šířky toku, včetně vlečných nebo kotvicích zařízení
- přístroje k odčerpání ropných látek (skimery včetně samočinně nasávacích čerpadel s protiexplozivní ochranou)
- odlučovač ropných látek / ropný mop s výkonem min. 10 m³/h
- hadice (sací a tlakové hadice)
- náhradní zdroj elektrického proudu (záložní agregát) 220/380 KVA
- 2 sací cisternové vozy (s protiexplozivní ochranou)
- pomocný materiál:
 - skladovací nádrže
 - sorbenty ropných látek, nářadí
 - lana, uzemňovací hřeby

- nářadí s protiexplozivní ochranou
- osvětlení

4. Opatření po haváriích způsobených látkami ohrožujícími jakost vody

4.1. Havarijní hlášení

Hlášení je nutno podat zásadně služebnám policie / hasičů nebo příslušnému vodohospodářskému orgánu / orgánu životního prostředí. Pokud jsou na základě druhu havárie nebo množství uniklé látky splněna kritéria Mezinárodního varovného a poplachového plánu je třeba vždy informovat příslušnou mezinárodní hlavní varovnou centrálu.

Hlášení by měla obsahovat minimálně tyto údaje:

- datum a hodinu vzniku havárie, popř. zjištění havárie
- místo havárie (pokud možno přesný popis místa / situace)
- rozsah havárie (pokud je znám)
 - druh látky ohrožující jakost vody
 - množství látky ohrožující jakost vody
- popřípadě původce havárie a / nebo dosud provedená opatření

4.2. Bezprostředně prováděná opatření

Tato opatření slouží vedle záchrany ohrožených lidských životů také k ochraně životního prostředí a zamezení dalšího šíření škod. Sem patří především:

- uzavření a zabezpečení místa havárie,
- zjištění druhu a stupně nebezpečnosti látky,
- zjištění ohrožené oblasti (měření, opatření důkazů, popř. ve spolupráci s dalšími pracovišti),
- zjištění, do jaké míry se rozšířila škodlivá látka (popř. pomocí vrtulníku),
- zamezení dalšího šíření,
- zachycení látek ohrožujících jakost vody,
- utěsnění poškozených nádrží, příp. přečerpání z poškozené cisterny (nádrže),
- zamezení úniku do dalších vod, přístavních zařízení nebo zvláště citlivých oblastí (chráněná přírodní území, chráněné krajinné oblasti),
- vymezení a odčerpání látky ohrožující jakost vody,
- uhašení požárů,
- likvidace nebezpečí požáru nebo exploze,
- varování, popř. informování uživatelů vody, ležících níže po toku.

Realizaci těchto bezprostředních opatření řídí v místě havárie velitel zásahu, který rozhoduje o použití technických prostředků, které jsou k dispozici, popř. o vyžádání pomoci od dalších orgánů nebo institucí.

4.3. Následná opatření

Hranice mezi bezprostředně prováděnými opatřeními a následnými opatřeními je plynulá. Za odstranění následných škod zodpovídají zpravidla původci škod.

Opatření na odstranění následků havárie musí nařídit a prosadit zodpovědný místní správní orgán. Likvidací následků mohou být pověřeny také odborné firmy.

Přehled možností pro odstranění následků škod musí být obsažen v havarijních plánech / v plánech havarijních zásahů okresních nebo jiných zodpovědných úřadů.

Jedná se zejména o:

- adresy orgánů životního prostředí (voda a odpady)
- adresy vodohospodářských laboratoří
- adresy podniků na likvidaci odpadů / skládek závadných látek
- zařízení na zpracování a likvidaci zbytkových látek

Místní úřad, zodpovědný za likvidaci odpadů, navrhne pro odstranění znečištěných látek vhodná zařízení, skladovací místa, skládky a způsob zpracování / likvidace.

Kompetentní správní orgán může ke kontrole realizace sanačních opatření / likvidace odpadů, příp. ke stanovení zbytkového znečištění nařídit příslušná kontrolní opatření.